

פרוטוקול מס' 420

מישיבת ועדת העבודה
מיום ה', ט' בטבת תשל"ז - 30.12.1976, שעה 10.00

נ כ ח ו:

חברי הוועדה:

ש. ארבל-אלמוזלינו - היו"ר
י.ז. אמיר
ל. דיציאן
מ. ורטמן
ה. זיידל
י. כהן
ח. שמעוני

מוזמנים:

י. ברק - יועץ משפטי של משרד העבודה
י. כפלאוי - משרד העבודה
ת. פנחסוביץ - משרד המשפטים
ח. פונדמינסקי - משרד האוצר
נ. בר-חיה - משרד האוצר
י. אליאסוף - יועץ משפטי לוועדה

מזכיר הוועדה: י. נוריאל

רשמה: א. עצמון

סדר היום: חוק הגנת השכר (תיקון מס' 12), תשל"ז-1976

אני פותחת את הישיבה.

היו"ר ש. ארבל:

חוק הגנת השכר (תיקון מס' 12), תשל"ז-1976

שמענו את כל הגורמים הנוגעים בדבר. את נציגי ההסתדרות הכללית ואת נציגי לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים. היום נתחיל לקרוא את סעיפי החוק במגמה לסיים את ההצעה הזאת ולהעביר אותה לכנסת לקריאה שניה ושלישית.

לפני זה אני רוצה לשאול את היועצים המשפטיים של משרד העבודה ומשרד המשפטים - אנחנו קבלנו את חוק ישוב סכסוכי עבודה חקון מס' 3. ועדת העבודה נתנה את ידה לכך מתוך הנחה שהדבר הזה יהיה בו כדי להשתמש בו ובמידה מסויימת לסייע לא בהחרפה אלא בהחלשת המתח מבחינת נקיטת הסנקציות.

אנחנו קוראים בעתונות שנציבות שירות המדינה אינה יודעת איך להשתמש בחוק ואיך להפעיל אותו מכיון שמה שכתוב שם אינו בר-ביצוע. דבר שני - אין תקנות. אם יש צורך בתקנות מדוע לא התקנתם עד היום את התקנות? - אם עושים חצי מלאכה שאין בה שום תועלת למה בכלל נחויץ לחוק חוקים בכנסת?

ראשית - אני מציע שועדת העבודה לא תנהל את ענייניה לפי מאמרים בעתונות.

י. ברק:

שאלתי את נציג נציבות שירות המדינה ולא קבלתי תשובה, והעניין הזה מתגלגל.

היו"ר ש. ארבל:

אני חושב שלא צריך להיכנס כאן למצב של לחץ בעניין הזה. הדבר הוא פשוט ביותר.

י. ברק:

התקבל חוק לא מזמן ואין שום שאלה של אי בהירות בחוק. כתוצאה מהחוק הזה יש צורך להתקין תקנות סדרי דין בבית דין לעבודה. היות וזה תהליך חדש שהבניסור פניה מסוג שלא היה עד עכשיו אז מי שמלאכתו בכך, הוא משרד המשפטים, מכין את התקנות האלה. הסמכות היא בידי שר המשפטים בהתייעצות שר העבודה.

אם נאמר ע"י מישהו שהחוק אינו ברור ויש קשיים להפעיל אותו - זה פשוט לא נכון. אני לא יודע על סמך מה זה נאמר ואין צורך להיכנס לשאלה הזאת. אם זה יופעל, מתי זה יופעל? - חכו זה יופעל. כאשר יבוא הקיים המתאים זה יופעל.

למה זה בער לממשלה להעביר את החוק?

היו"ר ש. ארבל:

זה עבר בדרך הרגילה.

י. ברק:

אבל לחצה על זה שיעבור. התקבל חוק, ויש סנקציות. טכנאי הרנסגן זה לא

היו"ר ש. ארבל:

סנקציות?

זה יופעל. עצם העובדה שעבר חוק בכנסת זה לא אומר שבכל מקרה האדם הראשון שיעשה סנקציות יגישו נגדו משפט. יש כל מיני שיקולים והחוק הזה הוא

י. ברק:

י. ברק:
 החוק נותן אמצעי למעסיקים להשתמש בשע
 הצורך. עצם הדבר הזה שעומדים מול הממשלה
 ואומרים תפעילו. הפעלה גם כן צריכה להיות עם שיקול דעת.

מ. ורטמן:
 לוא היה פה שר העבודה היה לי יותר קל
 להתרוכח איתו. אנחנו צריכים פעם אחת
 להתרגל להתחיל את הצעד הראשון לפי ההכרעה של המהלך האחרון. אם חשבו
 שיש צורך לחוקק חוק וכולנו נלך עם ההסתדרות לנהל מאבקים לא הכי סימפטיים
 ולהביא את זה להכרעה, מחפשים עכשיו איך להתקין תקנות. זה היה צריך
 להיות ברור למחרת אישור החוק, עם פרסומו ברשומות להשלים את המלאכה ולא
 לחכות.

אני מציע שנמתיך שבוע ימים לראות אם
 הוא מוכן לביצוע. שלא יוכל להגיד מעסיק אני לא השתמשתי בו כי אי אפשר
 להפעיל אותו.

ח. פנחסוביץ:
 בחחילת שבוע הבא שר המשפטים יחתום על
 תקנות סדרי דין מיוחדות לנושא. אני
 מקבלת על עצמי את האחריות לדאוג לכך - ואני כבר מטפלת בזה.

היו"ר ש. ארבלי:
 איש לא אמר שמיד צריך להפעיל אותו
 ובכל מקרה. אותו מעסיק ציבורי שהוא
 המעסיק הכי גדול בסכסוכי עבודה אשר למענו הצעת החוק באה כדי לסייע לו,
 הוא יוצא, לאחר קבלת החוק, בהכרזות שהחוק בצורתו זו לא ניתן לביצוע
 בגלל הנוסח הלא ברור ובגלל שאין תקנות שיסייעו בידו לבצע אותו.

אנחנו לא באים להתערב בשיקולים מתי
 להפעיל את החוק ומוני לא - לא לזה היתה מכוונת ההערה שלי - אלא לאותן
 הצהרות והכרזות שלא היה להם שום מקום והיו מיותרות. אם מבחינת חקיקת
 המשנה לא היתה מושלמת כדי לאפשר בידם להשתמש בחוק - זה דבר אחר.

אנחנו רושמים לפנינו את ההודעה שבשבוע
 הבא שר המשפטים יחתום על כך. לגבי השיקולים להשתמש או לא להשתמש זה
 דבר אחר. איננו באים להאיץ בכס להשתמש בחוק הזה.

עתה נעבור לדון בחוק הגנת השכר.

י. ברק:

סעיף 1:
 סעיף 7 לחוק הגנת השכר אומר: נפטר
 עובד לפני ששולם שכר העבודה המגיע לו,
 ישולם שכר העבודה, על אף האמור בדיני הירושה, לידי מי שהעובד הורה לפי
 סעיף 6; לא הורה - ישולם לבן-זוגו, ובאין לו בן-זוג - ליורשו.

עכשיו מה קרה? - הרבה מאד עובדים נותנים
 הוראה לשלם באמצעות בנק. הדבר מקובל. כאשר העובד נפטר וצריך לשלם את
 הפרשים אז כתוב בסעיף לידי מי שהעובד הורה לפי סעיף 6. הבנק לא
 מוציא את הכסף אלא עפ"י צו ירושה. יוצא שאלמנה או הילדים אינם יכולים
 לקבל את הכסף לאחר פטירתו בלי צו ירושה.

י. ברק:

אנחנו אומרים: במקום שייאמר בסעיף 7 לדידי מי שהעובד הורה לפי סעיף 6, לנחק את זה מההוראה שקיימת בסעיף 6 להעביר לבנק או למוסד אחר אלא למי שהעובד הורה לענין זה. הוי אומר: עובד שירצה בכך יצטרך לתת 2 הוראות: (1) למי להעביר את שכרו בחייט; (2) למי להעבירו את שכרו במקרה של פטירתו. זו המטרה של התיקון. אם לא עשה זאת, לבן זוגו, ובאין לו בן-זוג ליורשו. הבעיה היתה כאשר הוא כן הורה לבנק ואז נוצר קונפליקט. הבנק אומר אני לא מוציא את הכסף בלי צו ירושה.

ה. זיידל:

בדרך כלל, במוטרות הגדולים, כל אדם חותם להעביר את המשכורת דרך הבנק. העובד לא מודע לכך ולא אומרים לו: אדוני, באותה הזדמנות אתה רשאי לחתום למי להעביר במקרה של פטירה. זה לא מספיק שיש הוראה בחוק. צריך להביא לידיעת העובד שהוא רשאי להודיע למי להעביר את המשכורת שלו. לכן מה שחסר כאן החובה להודיע לו שהוא רשאי לעשות זאת.

היו"ר ש. ארבלי:

יצטרכו להוציא חוזר של ועדי העובדים.

י. ברק:

ההסתדרות בודאי תביא זאת לידיעת העובדים. אנחנו נעשה פעולות הסברה.

י. אליאסוף:

למשל, בשירות המדינה, כל עובד שנכנס לעבודה חתם על טופס במקרה של פטירה למי להעביר את המשכורת האחרונה. מעבידים גדולים עושים את זה גם כן.

ל. דיציאן:

האם זה טופס לפי חוק הירושה? - נניח שהוא היה מראש קובע לבן-זוגו ולאחר מכן יש צוואה שאומרת דבר אחר לגמרי. יש חילוקי דיעות בין הצד הראשון של ההוראה לבין הצד השני עפ"י צוואה - מה טופס יותר?

י. אליאסוף:

מתוך הנסיון סעיף 7 הופעל על אף כל האמור בצוי ירושה. זו הוראה ספציפית בלי פרוצדורה של צוואה עדיפה על צוואה בענין סעיף 7.

היו"ר ש. ארבלי:

הוחלט: לאשר סעיף 1.

י. ברק:

סעיף 2:

סעיף 8 ענינו בהגנה על שכר העובד מפני עקולים ושעבודים. ישנם סכומים מסויימים וקריטריונים קיימים בסעיף - שעדכנו אותם לאחרונה ביולי 1975 - לעובד 800 ל"י, לבן זוג שפרנסתו על העובד - 100 ל"י. לכל ילד משני ילדיו הראשונים שפרנסתו עליו 50 לירות נוספות. לכל ילד נוסף שפרנסתו עליו - 50 לירות נוספות.

בסעיף (א1) נאמר: שר העבודה רשאי, באישור ועדת העבודה של הכנסת, לשנות כל אחד מהסכומים האמורים בסעיף קטן (א) בשים לב לחנודות בשכר העבודה. אנחנו מציעים במקום שינוי בכל פעם להצמיד את זה לשכר הממוצע במשק.

ל. דיציאן:

יש להם חשבון כמה זה יוצא עכשיו?

י. ברק:

זה יתחיל לפעול רק באפריל 1977.

היו"ר ש. ארבלי:

צריך לקחת את השכר הממוצע של אפריל 1976 זה היה 2,440 ל"י.

י. אליאסוף:

בסעיף 4 נאמר שימלו את זה באפריל 1977 לעומת אפריל 1976.

ל. דיציאן:

כלומר, שחיה תוספת מ-1976 ל-1977 אבל כל מה שקרה ב-1975 אתם לא לוקחים

בהשבון.

היו"ר ש. ארבלי:

במליאת הכנסת דברתי על זה - קודם כל בואו נעדכן עפ"י אותן התייקרויות

שהיו עד היום. ואחר כך מהיום והלאה נחיל את ההצמדה. אי אפשר לדלג על שנה אחת של שינויים שהיו מבחינת השכר.

ל. דיציאן:

או שנצמיד את זה לאפריל 1975.

היו"ר ש. ארבלי:

אני מציעה שנוסיף בסעיף 2 אחרי ניכוי דמי ביטוח. מה שהעובד משלם לביטוח

הלאומי. לגבי סעיף (ו) זה דבר חיובי בהחלט.

י. ברק:

אני רוצה להבהיר מספר דברים - מדובר בסכומים שנשארים לעובד נטו. מה מדובר

כאן שהוא חייב כסף למישהו, זה יכול להיות עבור קניית פריז'יז'ר או מכולת. הוא חתם על שטרות וניתן פסק-דין נגדו שהוא צריך לשלם. והנה אומרים לבעל החוב אחה לא יכול לעקל ממשכורת אלא סכום מסויים. צריך לקחת בחשבון איזון בין שלושת האלמנטים: (א) מה שצריך להשאיר לו למחייה; (ב) שישאר משהו לבעל החוב; (ג) לא לפגוע באפשרויות האשראי שעובדים שכירים יכולים לקבל. אם נגזים לא יתנו אשראי לשכירים. אני בעד עדכון אבל תקחו בחשבון שפה אין מצב של אלמנט אחד אלא יש פה 3 אלמנטים שצריך לקחת אותם בחשבון.

לדוגמה - משפחה פלוס 4 ילדים זה

1.300 ל"י. מ-1975 ועד היום השכר הממוצע עלה בפעמיים וחצי. כלומר, אתם צריכים להגיע לכך ש-3,000 ל"י יהיה מוגן מפני שבועד ועיקול. נמנצאה תהיה שאם עובדים ירצו לקנות בתשלומים בעל החנות ישאל מה המשכורת שלך והוא לא ימכור לו בתשלומים. שנית - גם בעל החוב מגיע לו משהו.

השינויים לא היו תמיד צמודים לעליות

בשכר הממוצע. כל פעם באנו לוועדת העבודה והעלינו את זה. העליות לא היו כל כך מהירות כמו שהיה השכר הממוצע.

היו"ר ש. ארבלי:

שלא יקחו הלוואות מעל ומעבר ליכולתם.

מ. ורטמן:

זה אחד הויכוחים שישנם בין הזכות לקבל אשראי ובין הסכום שצריך להשאיר

לעיקול. ככל שנקטין את סכום העיקול תוקטן האפשרות לקבל אשראי. צריך להעמיד את הסכום בצורה כזאת שיהיה על הצבול. יש הגיון להגיד שהסכומים של היום הם יותר גדולים ממה שהיו בעבר. כאשר איש התחייב והלך לקנות לפני שנה, המוסד האשראי ידע בשעתו מהו הסיכון שלו כאשר הוא נותן אשראי.

מ. ורטמן:

אינני חושב שהכנסת יכולה היום להגיד מגבילים את הסכומים שלא ניתנים לעיקול. יש הצדקה אחת לחפש בתקופת הביניים הזו פתרון להשאיר את הסכום שהיה בשעתו כסכום הניתן לעיקול. כלומר, אם הסכום בשעתו שהיה ניתן לעקל הבסיס היה 1,000 ל"י אז בעל האשראי יקבל רק 1,000 ל"י ולא לתת לו ליהנות מ-2,000 ל"י בגלל שהכנסה גדלה.

היו"ר ש. ארבלי: זה יוצא אותו הדבר.

ל. דיציאן:

חייבים להשאיר לבעל החוב איזה שהוא דבר במקרה שהחייב לא ישלם במועד את ההתחייבות שלו. אולם גם אני בדיעה שלא צריך להפריז באשראי - זהו אחד הגורמים האינפלציוניים. יש אנשים שנכנסו להתחייבויות שהיום הם בקו שאינם יכולים לשאת בהוצאות המינימום של מזון. מצד שני המקרים כאן די מפחידים. למעשה מגיעים כמעט לשכר הממוצע במשק שמשוחררים מכל עיקול. לכן הייתי מציע שנגביל את זה ש-25% ניתנים לעיקול אחרי הכנסה נטו. כלומר, אני מגדיל את ה-1,800 ל"י ב-25%.

היו"ר ש. ארבלי: אני לא הבנתי תמחיש לנו את זה.

י. ברק:

בהצעה שלנו אנחנו אומרים נשאיר את הסכומים האלה כפי שקיימים ונגרום להעלאה מחונה לפי 1976-77 וזה עלה לא פי שניים אלא 50%-40 - זו העלאה מחונה יחסית ל-1975. כל הסכומים שכתובים כאן זה מן תקרה עליונה לסכום שמוגן, וכל זה יהיה צמוד להעלאה מתונה. חה"כ דיציאן אומר נעלה את זה בהעלאה יותר חריפה בהשוואה ל-1975 ואת הסכום של 1,800 ל"י לא נעלה באותה המידה ואז תישאר התקרה.

ל. דיציאן:

כלומר, את ה-1,800 ל"י להצמיד להעלאה של אפריל 1976 ואז מגיעים ל-2,400 ל"י.

היו"ר ש. ארבלי:

אתה רוצה לעשות אבחנה בין מי שיש לו שכר עד 2,000 ומעל לזה?

ל. דיציאן:

מי שיש לו פחות מ-2,400 תהיה הצמדה מלאה. מי שיש לו מעל 2,400 25% מהמשכורת

ניתנים לעיקול.

י. אליאסוף:

מי שמקבל משכורת של 2,000 ל"י ויש לו 4 ילדים חייבים לשמור לו 1,000 ל"י. לפי ההצעה שלך אם הוא מקבל 3,000 ל"י אפשר יהיה לעקל רק 25%, כלומר 750 ל"י.

ל. דיציאן:

אני רוצה למצוא אבחנה לגבי אלה שנמצאים בסף העוני בשכר המינימום שאצלם אי אפשר לעקל ומי שירצה לחת אשראי יעשה את זה מרצונו.

היו"ר ש. ארבלי:

נכון שאנחנו צריכים גם להשאיר אפשרות בידי ציבור העובדים לקבל אשראי על-מנת לממש את השאיפות שלו ורק במזומן ניתן להשיג אותן. אבל לא פעם האפשרות הזאת היא בעוכרי המשק כולו. הם משתעבדים וקונים דברים מעל ליכולתם ואינם יכולים לעמוד בזה. ואם הם כן עומדים בזה אז לא נשאר כלום לפרנסת המשפחה.

היו"ר ש. ארבל:

מפעם לפעם נחננו את הסכומים שאינם ניתנים לעיסקה ואשרנו אותם. עכשיו רוצים להצמיד את הסכומים לשכר הממוצע במשק. אני לא בעד השינוי הזה. בואו נשאיר את המצב כפי שהוא. נקבע את הסכומים החדשים שניתנים לעיקול ולא נקבל את הנוסחה הכללית מכיון שהיום לפי האינפלציה הקיימת אני לא בעד זה לתת אפשרות לקבל אשראי בצורה קלה מאד. נשאיר את הנושא, כפי שהיה בעבר, לשיקול דעתו של שר העבודה. היום רק נעדכן בהתאם את אותם הסכומים שלא ניתנים לעיקול.

ת. פנחסוביץ:

אני רוצה להסב את תשומת ליבה של יו"ר הוועדה שכאן היוזמה לתקנות היא בידי שר העבודה אם הוא לא מביא את זה לוועדה אז אין שום דבר. ע"י כך שקובעים הצמדה אוטומטית לענין הזה - זה לתמיד.

היו"ר ש. ארבל:

אני יודעת ששר העבודה רשאי להביא תקנות אבל יש להביא בחשבון שהוא ער לתנודות.

י. ברק:

תנו לנו שהות לחשוב על הנושא הזה.

היו"ר ש. ארבל:

אני מחייבת את סעיף (ו) שמגן על הקיצבה כמו על שכר. אני מציעה ~~בר~~ נוסף לגבי פיצויי הלנה במידה והקיצבה לא משולמת במועד.

י. ברק:

יש שיקולים לכאן ולכאן. אנחנו חשבנו ששינוי אוטומטי זה הדבר הטוב ביותר. בכל אופן נעשה חישובים ונבוא לישיבה הבאה עם תשובה. אין ויכוח בינינו על העקרון הגנה יעילה על שכר העובד מפני שעבוד חוך שמירה על אלמנטים שדברנו עליהם.

ל. דיציאן:

הבעיה שמתעוררת במידה ויש יותר ממפרנס אחד במשפחה.

י. ברק:

ההבדל הוא 100 ל"י.

ל. דיציאן:

כאן אין הצדקה כל כך גדולה להגן אבסולוטית.

י. ברק:

נקח שני בני זוג שאחד משתכב יותר ואחד פחות. מי שחתם על השטר זה שמשכר פחות. הסכום שיהיה מוגן זה רק 800 ל"י. במקרה זה הסכום המוגן הוא יותר קטן. אבל אני מציע לא להכנס לזה.

ל. דיציאן:

אני יודע שבהוצאה לפועל מתחשבים בהכנסה הכללית של המשפחה.

היו"ר ש. ארבל:

לא ניכנס לענין הזה.

סעיף 3:

י. ברק:

אני רוצה להביא לתשומת לבכם כמה נתונים. בסעיפים (ד) ו-(ה) יש הסדר מיוחד במקרים שהפיצויים משולמים עפ"י הסכם קיבוצי, חוזה עבודה או הסכם אחר. אם זה נקבע לפני פרישת העובד, מותר לקבוע תקופה שהיא שונה מתקופה של 3 חודשים. אם לא קבעו אז זה מיום פרישת העובד. אם זה נעשה לאחר פרישת העובד, יתחילו 3 החודשים האלה מיום הפרישה או שוב פעם תקופה אחרת שנקבעה בהסכם. בשני המקרים מותר לקבוע תקופה אחרת.

למה אמרנו שלושה חודשים? - ולמה 4%

לחודש? - צריך להבין שפיצויי פיטורין זה לא כמו שכר עבודה מוגן מפני הלנה שזה מגיע ל-10% בשבוע. עד היום לא היתה מסוג זה על פיצויי פיטורין. ההגנה היתה כמו כל חוב רגיל. אלא פה רוצים לתת הגנה יותר גדולה על פיצויי פיטורין מתוך הנחה שהכסף הזה נמצא אצל הצד השני. לא היינו רוצים שהמעביד ינצל את הכסף לצרכי עצמו אבל אין לדעתי שום מקום להשוואה בין שכר עבודה לפיצויים ולא צריך לתת את אותה ההגנה שנותנים לשכר.

היום יש ביטוח אבטלה. במידה ואדם פוטר ממקום עבודתו מגיעים לו פיצויים ואם הוא לא משיג עבודה אחרת הוא זכאי לדמי אבטלה מהמוסד לביטוח לאומי. החומרה של הלנה במקרה זה איננה גדולה כמו החומרה בהלנה של שכר.

ביחס ל-4% - נקטנו בזה גם לגבי קופות גמל 4% לחודש זה 48% לשנה. ראינו בזה ריבית מרחיעה. המועד לגבי קופות הגמל הוא לא מהיום הראשון אלא חודש וחצי. הסכומים האלה משולמים עפ"י חוק הקיים 4% לחודש.

הגימוק השלישי בדוע 3 חודשים? - הבעיה של חשלום פיצויי פיטורין לעיתים קרובות מסובכת מאד. הוסבר בישיבה הקודמת חלק מהסיבוכים. יש בעיה של ועדות פריטטיות שיושבות אחרי הפיטורין ומתנהל מו"מ על גובה הפיצויים. ועדה כזאת יכולה לשבת חודש חודשיים, אולי יותר. אם עוברים 3 חודשים ולא הגיעו להסכמה מתחילה להיות ההלנה.

מה קורה אם לא הגיעו להסכם? - ב-(ד)

מדובר כאשר הזכות נקבעה עפ"י ההסכם אבל יש ויכוח לגבי גובה הסכום. זה יכול להיות מורכב מהרבה אלמנטים, מה תקופת הוותק של העובד, מה היה שכרו האחרון ועוד. יש מקרים בהם, לדוגמה, העובד חייב להחזיר למעביד מכונית או כסף וצריך לדעת כמה הוא חייב. מותר לנכות מהפיצויים ומבנק יחב לוקח זמן עד שהוא עונה. לפעמים יש ויכוח על היתרה. העובד אומר כך והבנק אומר כך ולכן יש שאלה כמה לנכות. נניח שהוא לא החזיר מכונית או החזיר באיחור של זמן, מה המעביד צריך לעשות בינתיים? - האם הוא צריך לשלם לו פיצויים מבלי להבטיח את עצמו? - זה לא שכר שמשלמים מחודש לחודש פה יש חשבון מיוחד. לכן אמרנו ניתן פסק זמן של 3 חודשים. שמעתם פה שיש מעבידים שאומרים 6 חודשים, אנחנו אומרים 3 חודשים - זו פשרה. אני מניח שרוב המקרים יתבררו תוך 3 חודשים. ופה הפשרה בין דרישת ההסתדרות 15 יום מיד כמו שכר עבודה לבין הדרישה של לשכת התיאום שאמרו 6 חודשים.

לגבי ה-3 חודשים לא השארנו את זה

לגמרי פתוח אלא הוא יקבל ריבית חוקית לפי חוק ריבית - היום זה 22% לשנה. גם את זה עומדים להעלות זה קצת פחות מ-2% לחודש - זה לגבי ה-3 החודשים הראשונים. גם תביעת הלנה צריכה תביעה משפטית אם העובד רוצה לקבל את הפיצויים מוכרח להגיש תביעה משפטית ויקבל 2% עבור 3 חודשים

י. ברק:

ראשונים ואחר כך 4% לחודש.

היו"ר ש. ארבל:

מה שעומד לפנינו הוא זה: קודם כל ממתי מתחילה תקופת ההלנה - האם 3 חודשים אחרי הפיטורים או מהיום שהפיטורים נכנסים לתוקף?

דבר שני - מהו אחוז הריבית שיחול על אותה התקופה? - שלישית - יש נקודה שעוררתי אותה נציגי ההסתדרות בקשר לקרנות שצריכות לשלם את הפיצויים - האם צריך להייב אותם כאשר העיכוב לא חל בגללם?

דבר נוסף - אם נערכים הסכמים על גובה פיצויי הפיטורים מעל שהחוק מחייב ממתי תחול ההלנה מאותו היום שמגיעים להסכם או לגבי החלק הנוסף זמן אחר? - דעתה של ההסתדרות שהיא רואה בפיצויי הפיטורים כמו שכר וההלנה של פיצויי פיטורים תחשב כהלנת שכר. היינו, זה מתחיל ב-16 לאותו חודש. על החודשים הראשונים היא מציעה 4% ומהחודש השלישי 6% לחודש. לשכת התיאום סברו שצריך אחרי 6 חודשים וריבית חוקית של 22% לשנה. אנחנו היום רוצים להחליף דברים.

י.ז. אמיר:

אני אמרתי, מבלי לדעת את דעתה של ההסתדרות, כהערת ביניים שחייבים להגיע למצב שדינם של פיצויי פיטורים יהיה כדין שכר. בנושא הזה יש להתחשב במספר גורמים שאת מרביתם הזכיר היועץ המשפטי של משרד העבודה. המעבידים לא ששים לשלם פיצויים במהירות מתקבלת על הדעת. אני אישית טפלתי בשחרור פיצויים של מורה, דוקא דרך משרד החינוך. האמת היא שיש בעיות בעיקר בסוגיית של תשלום פיצויים לאותם העובדים שהם חברים בקרנות ההסתדרות כגון העובדים בפנסיה מקיפה כאשר חלק נכבד של זכויותיהם נמצא בקרנות האלה.

לגבי החזרה כלים או מכונית - אין

בעיה. גם לגבי מכונית צמודה, המפעל יכול בהוראה ניהולית להודיע לביטוח שהמכונית של המפעל ואין הביטוח חל מאותו רגע. מבטחים עצמה נותנת הלוואות והמפעלים ערבים להלוואות האלה. את כל הביורוקרטיה הזאת ניתן לסיים עד חודש ימים. אם עובד הולך לוועדה פריטטית הוא לא מפוטר עד אשר הוועדה פוסקת. יכול להיות שהוא מושעה ולגבי מושעה יש חוקים משלו.

במצב של היום כאשר האינפלציה מגיעה

לסדר גודל של 40% אין שום הצדקה לאפשר בחוק למעבידים שיחמשו בו צד חוס. אם אתה נותן 3 חודשים לא יהיה מעסיק אחד שישלם לפני ה-3 חודשים. ופה אנחנו באים לגרוע מהסכמים קיימים. יש הרבה מפעלים שמשלמים את הפיצויים תוך 15 יום או תוך חודש ימים. אם החוק קובע 3 חודשים זה גורע מהזכויות הקיימות.

לכן אני מציע שתוך 15 יום ישולם

לעובד 70% מהפיצויים שלו והיתר 30% עד חודש וחצי.

ל. דיציאן:

אני רוצה להשיב לחה"כ אמיר - דברנו קודם על הסכומים שאינם ניתנים לעיקול וזה לא חל על פיצויי פיטורים. אם אנחנו עכשיו לא נדאג לגבי זה אנחנו פוגעים בענין של מחן אשראי.

ל. דיציאן:
 בנוגע לבעיה שעורר מר ברק שבסעיף (ד)
 מוגן הזכות לפיצויים אבל לא הגובה
 אני מציע להוסיף: נקבעה לעובד זכות או גובה הפיצויים...

י. ברק:
 נניח שהעובד יוצא 150% ויש ויכוח.
 לגבי ה-100% מגיע לו לגבי השאר יש
 ועדה פריטטית.

היו"ר ש. ארבלי:
 פה צריך לחלק את זה לשניים: מה שמגיע
 עפ"י חוק יש לתת. על המוגדלים - זו
 בעיה אחרת.

ל. דיציאן:
 ב-99% מהמקרים העובד לא מוכן לקבל
 100% והוא מוכן ללכת עד הסוף ולקבל
 מה שמגיע לו. לפני זה הוא לא מוכן לחתום על שום מסמך. נניח שבעל
 המפעל הפקיד באיזה שהיא קופה 100% ואומר לעובד לך קח את זה. הוא אומר
 אני רוצה ללכת לוועדה פריטטית וזה נמשך חודשיים וחצי. אתה אומר 3 חודשים,
 אני מסכים. אבל את הדבר הזה אתה יכול למנוע. ואז אני עושה חשבון פשוט
 מאד בין הצעת החוק ובין מה שחה"כ אמיר אמר יש הבדל של 5%.

היו"ר ש. ארבלי:
 הוא אומר 70% מיד אחרי 15 יום. על
 ה-30% הוא הציע חודש וחצי.

ל. דיציאן:
 אם אנחנו מגבילים את האפשרות לעקל
 סכומים ופה מגדלים את זה מעל סכום
 מסויים אנחנו מקטינים את האשראי שהעובד יכול לקבל. אני מציע שנוסיף
 בסעיף (ד) או גובה הסכום ואת יתר הדברים להשאיר כפי שהם.

י. כהן:
 נדמה לי שאנחנו פה מתוך דאגה כנה
 לעובד אנחנו עלולים לגרום לו עוול
 בזה שנגביל אותו לגמור את העניין של פיצויי פיטורין. גם העובד ברוב
 המקרים אינו שש לגמור מהר.

י. ברק:
 פה יוצרים לעובד זכות לבית המשפט
 לתבוע את זה. המעביד ידע שצפויה לו
 תביעה.

י. כהן:
 הזמן של 3 חודשים נראה לי סביר עבור
 מו"מ. שאלתי היא האם הכסף הזה, גם
 אחרי שגמרו, מגיע לעובד ותוך 3 חודשים יש לו סיכוי לקבל את זה?

י. ברק:
 זה מעוגן בחוק הזה. עבור 3 החודשים
 הראשונים יקבל 2% לחודש. מעבר לזה
 4%. בשני המקרים בלי תביעה משפטית הוא לא יקבל.

ח. שמעוני:
 היתה לי תרעומת אישיה לגבי התגלגלות
 החוק הזה. מקומם של הפיצויים הוא בחוק
 פיצויי פיטורים. ניסיתי להאזין לכל הטיעונים להצעת חוק זו. מדוע לא
 צריך להעניק לעובד את הריבית המכסימלית? - יש ויכוח בסיסי עם פיצויי
 הפיטורים הינם כשמי או לא. יש שופטים שמסתכלים על פיצויי פיטורים
 כחלק מהשכר.

אני לא שמעתי על זה.

י. ברק:

ח. שמעוני:

הכספים האלה צריכים להיות מופרשים וכל הנסיונות לתת למעביד את האפשרויות הללו אנחנו גורמים לאנדרלמוסיה גם בהקשרים האלה. כל החישובים יסתכמו ב-36% או 40%. אבל הבעיה הבסיסית היא האם העובד לאחר שהוא מפוטר יש לו מקור קיום. הטיעון הזה שהוא יכול לקבל דמי אבטלה - זה לא תמיד. אנחנו יודעים כמה קשה להגדיר מהי עבודה מתאימה. לא תמיד אחרי שאדם לא עובד הוא מקבל דמי אבטלה. לפעמים אדם רוצה לפתוח לו עסק והפיצויים האלה הופכים להיות לחלק משיקומו הישיר. אתם באים להקשות על חהליך הפיצויים. ההצמדות שלו למקום העבודה והפיצויים נעשים יותר נוקשים. המעביד בתכנית העבודה שלו יודע מתי יפטרו את העובד. הוא יודע זאת עוד לפני ההודעה המוקדמת, לפחות מספר חודשים לפני זה מה הולך לעשות במפעל שלו.

י. ברק:

מה קורה כאשר המעביד לא יודע לפני זה?

ח. שמעוני:

בכל מקרה למעביד יש ידיעה מוקדמת הרבה מעבר להודעה המוקדמת שהוא מוסר לעובד. מדוע לא יעשה את הסידורים האלה לפני כן? - אם יש לו זמן, למה לו להתאמץ? קודם כל מפטרים. בתנאים של אינפלציה המצב הזה כדאי למעביד. כמו שהוא יודע שלגבי שכר החוק מחייב אותו כך יצטרך לעשות את כל הסידורים בצורה זו.

לגבי הבירורים בענין גובה הפיצויים - 100% זה בטוח. על ה-100% יחול כל הענין של הלנת שכר. לגבי היחרה - אפשר לקבוע משהו אחר. אם העובד מוכן לקבל את ה-100% שלו, לפי דעתי, לא צריך לשחרר את המעביד מהחובה הזאת כי זה יהיה בעוכרינו. ברגע שנקבע תקופה של 3 חודשים אנחנו נגרום לכך שהעובד לא יקבל בשום מקרה את הפיצויים לפני זה. נגרום לכך שגם בשירות המדינה יגידו יש לנו 3 חודשים זמן ולא יתנו לפני זה. רוב רובם של הפיצויים היום משולמים אוטומטית.

לסיום - פיצויי הפיטורים הם חלק מבטחונו של העובד כי הולך לקרות לו משהו רעה גדולה מאד שהולכים לפטר אותו. ההצעה שלי להתייחס לזה כעל שכר מדלן. אני מוכן לקבל את ההצעה של ההסתדרות לגבי 15 ימים וגם ענין ההצמדה.

נ. בר-חיה:

דברו פה על מעבידים קטנים, שירות המדינה ומעבידים גדולים. במקומות גדולים העובד מפוטר במקום אחר והחשבונות נעשים בירושלים. גם הדאר לוקח זמן. אחר כך מבקשים מהעובד לסדר את ענייניו ביהב אם קיבל הלוואות שיביא אישור, אם אפשר לשלם לו פיצויים. כמו כן אם הוא צריך להחזיר ציוד וכו'. מה שקורה הוא שאם נחיל דין הלנת שכר המדינה תעבור על החוק בכל מקרה של פיצויים ונהיה עדים לגל תביעות של הלנת שכר במדינה.

י. כהן:

האם תקופה של 3 חודשים זה נראה לכם סביר?

נ. בר-חיה:

אין שום סיכוי שנצליח לשלם פיצויים תוך שבועיים. תקופה של 3 חודשים זה

המינימום שמתקבל על הדעת.

ח. פונדמינטקני:

אני רוצה להעיר שאפילו לגבי שעות נוספות אנחנו משלמים אחרי חודש וחצי ולא אחרי 15 יום כפי שהתוק מצווה. לגבי פרמיות מדורות נדמה לי שזה חודש נוסף. חישוב הפיצויים בלבד הוא הרבה יותר מורכב.

היו"ר ש. ארבלי:

את דעתי הנעתי במליאה שיש לנהוג לגבי פיצויי פיטורים כמו הלנת שכר ונמקתי זאת. כל העניין של ביטוח אבטלה זה לא במקום השכר. הוא לא מקבל שכר מלא כפי שקיבל כאשר הוא עבד. אם הוא צריך להמשיך להתקיים כפי שהוא התקיים בעבר דמי ביטוח אבטלה אינם ממלאים את זה אלא נותנים לו נשימה מסויימת. אין ספק שבחקופה כזאת הוא גם נאלץ לקחת הלוואות כדי להתקיים.

לאחר ששמענו את נציגי ההסתדרות, נציגי הממשלה וכן את חברי הוועדה אני רוצה להציע הצעה שאולי תוכל לתת תשובה, גם לא לקפת את העובד וגם לתת שהות למעביד, במיוחד לגבי המדינה, שיוכלו לעמוד בזה. אני לא מוכנה לתת הצדקה לסחבת שיש בשירות המדינה, לא רק במקרה זה. כאשר העובד בעצמו חש על בשרו אז הוא מקים צעקה. דרושים 3 חודשים בשביל לעשות חישוב של פיצויי פיטורים? - צריכים להיות יותר יעילים במדינה גם לגבי החובות של העובד. המעביד הפרטי מפריש כספים לקרן פיצויים מדי חודש ואז המעביד צריך רק לתת הוראה לקרן לשלם לעובד את הפיצויים. הוא לא מוציא את זה מכיסו. אני חושבת שלרוב המעבידים יש קרן לפיצויי פיטורים. אם אין לו שיבטח את עצמו. מבחינה זו כאשר באים להגן על המעביד הפרטי, הדבר הזה לא קיים כי למרביתם יש קרן לפיצויי פיטורים.

אני מציעה שההלנה תחשב בתום החודש השני למועד שנקבע הפטורים. כך שיש תקופה סבירה גם למעבידים להכין את החשבונות שלהם. וזה יהיה 6% כפי שההסתדרות הציעה ולא 4%. השכר היום זה 10% לשבוע, כלומר 40% בחודש זה 500% לשנה. כך שיש הבדל עצום בין זה לזה.

לגבי ההתדיינות - מאותו היום שיגידו נכנסים הפטורים לתוקף כל החישובים יתחילו מאותו היום. אחר כך צש התדיינות לגבי גובה הפיצויים או לגבי ה-100% לא יחולו עליהם לגבי אותה התקופה. לגבי ההפרש - אם הוסכם על הפרש - באחוזים יותר גבוהים מאשר שנקבע בחוק ובהסכם - על מה שהוסכם עפ"י חוק או עפ"י הסכם לא תחול אותה ההלנה אבל מאותו יום שיוכרוז על הפרש יותר גבוה על אותו הפרש תחול אותה ההלנה.

ח. שמעוני:

יש פה פרדוקס - ישנה התדיינות שהוא יקבל מעל אבל את הכסף הוא לא מקבל ועליהם לא יחולו התנאים של הלנה שאנחנו רוצים לקבוע.

היו"ר ש. ארבלי:

שיקבל 100% בינתיים.

ח. שמעוני:

בכל מקרה שהמעביד ישלח לו צ'ק על 100%.

היו"ר ש. ארבלי:

על ההפרש אם יש התדיינות נוספת - בבקשה.

י. כהן:

המעביד יגיד אני מוכן לתת לך מה שמגיע לפי ההסכם. אתה רוצה 150% או יותר -

איך אני מבטיח את העניין הזה?

היו"ר ש. ארבלי:
 את ה-100% ישלם לו תוך התקופה הזאת
 עד תום החודש השני. לגבי הסמכות של
 בית הדין האזורי לעבודה, אינני מתנגדת להפאיר את הסמכות הזאת בידי
 בית הדין לעבודה.

י. ז. אמיר:
 לגבי ההצעה האחרונה - אני לא מצדד
 שהמעבידים ישלמו בצ'ק נפרד קודם כל
 את ה-100%. ע"י זה הוא מנתק יחסי עובד ומעביד ואחר כך מתחילים הויכוחים
 האין סופיים על גובה הפיצויים. הויכוח נמשך עד שמגיעים להסכם ואז
 משלמים. הוא לא יכול להיות מחוץ לעבודה עד להסכם. לא יכול להיות מקרה
 שמפטרים מישהו ורק אחר כך מתחילים את המו"מ.

י. ברק:
 אם כך כל החוק מיותר.

היו"ר ש. ארבלי:
 כל עוד שהפיטורים לא נכנסו בתוקף אין
 בעיה.

י. ז. אמיר:
 אם יש ויכוח בין עובד ומעביד על גובה
 הפיצויים והמעביד שולח לעובד צ'ק
 על 100% אז יש פה ניתוק של יחסי עובד ומעביד - ואת זה אני לא רוצה
 לגרום. אני בהחלט מקבל את הדיעה שמסכמים שוון 15 יום משלמים איכס אחוזים
 מהסכום המגיע וכעבור חודש וחצי את היתרה. למעשה מי נדפק אלה הם פועלי
 הייצור. לעובדי המדינה אין פיצויים אם הם מפוטרם, הם יכולים לקבל
 זכויות פנסיה מספיק שצברו 10 שנים ומגיעים לגיל 40.

ההצעה שלי היא ברורה אבל אני מוכן
 להתפשר ולומר 70% אחרי חודש ימים ואת היתרה אחרי חדשים.

היו"ר ש. ארבלי:
 בין ההצעה שלך להצעה שלי אין מרחק
 רב. אתה מציע חודש וחצי ואני מציעה
 בתום החודש השני - זה פחות משבועיים.

י. ז. אמיר:
 כאשר אני רוצה לקחת בחשבון את ההודעה
 המוקדמת.

ח. שמעוני:
 אני מוכן לקבל את ההצעה שלך בשני
 תנאים: אם הוא משלם בתום החודש השני
 ישלם ריבית של 2% מיד. שנית - אם הוא לא שילם את הכסף בתום החודש
 השני ישלם החל מהיום הראשון פיצויי הלנה בגובה של 6%.

י. אליאסוף:
 העקרון שמוצע פה קיים היום לגבי הלנת
 שכר. שם לא מקבלים את הריבית עד ה-16
 ימים. אני לא מציע לשבור את העקרון שקיים לגבי הלנת שכר.

ח. שמעוני:
 אנחנו לא מציעים לתת לו 5% לשבוע
 אלא מציעים לתת לו 6% לחודש - אי אפשר
 לערבב את שני הדברים. מה שהצעתי זה יחיש אותו לקיים את ההסכם של
 החודשים.

היו"ר ש. ארבלי:
 הצעתו של ח"כ שמעוני יכולה להיות
 קרובה להצעה של ההסתדרות. ההסתדרות
 הציעה 4% בחודשיים הראשונים והוא מציע 2% בחודשיים הראשונים ומהחודש
 השלישי 6%.

היו"ר ש. ארבלי:
 ההצעה שלי בתום החודש השני תחול הריבית
 הדגילה אבל לא באופן אוטומטי. מתום
 החודש השני תחול הריבית של 6%. תשקלו את האפשרויות האלה.

י. ברק:
 אנחנו נשקול בממשלה איך להגיב על
 ההצעות הללו.

היו"ר ש. ארבלי:
 אנחנו גבשנו הצעה שיכולה להיות מתקבלת
 על הדעת. חה"כ שמעוני רוצה על החודשיים
 באופן אוטומטי לתת 2% ריבית. אני מציעה שנחפשי על ההצעה שלי. תשקלו
 אם אתם מוכנים לקבל את ההצעה שלנו - בבקשה. אם לא, לא נוכל להעביר את
 ההצעה כפי שהיא.

י. ברק:
 אנחנו לא מקבלים את ההצעות האלה. נשקול
 איך להגיב הלאה.

היו"ר ש. ארבלי:
 גם בענין ההקצבה שהצעתי - תחילו הלנת
 שכר גם על קיצבה.

י. ברק:
 לא נתקלנו באף בעיה בנושא זה שמעבידים
 לא משלמים את הפנסיה בזמן. אם נכניס
 את זה זה עלול ליצור ציפיות אצל אנשים. יצירת משפטים במקום שאין צורך
 בזה.

היו"ר ש. ארבלי:
 כאשר הוא עובד השכר שלו מוגן. כאשר
 הוא פורש אין לו הגנה.

נ. בר-חיה:
 לאחר שנקבעה לו הפנסיה זה משולם כמו
 שרון.

י. ברק:
 החישוב הראשוני לא יכול להיות אחרי
 שבועיים. אני סבור שגם קופות הגמל
 אינן יכולות לעשות זאת. הבעיה היא החשלוס הנאשון. אם את אומרת שזה
 כמו שכר פרושו של דבר חוץ שבועיים - וזה לא ניתן.

היו"ר ש. ארבלי:
 בענין זה תבואו עלינו עם הצעה.

י. ברק:
 נבדוק את הנקודה הזאת עוד פעם.

היו"ר ש. ארבלי:
 אנחנו מבקשים שתכינו לנו נוסח לבן
 לוועדה בהמאס לסיכום שהיה פה.

י. ברק:
 נוסח של הצעת החוק לאור הדיונים בוועדה
 שהממשלה מוכנה להציע אותו.

ח. שמעוני:
 זה לא יהיה פונקציה של הדיונים שלנו.

י. ברק:
 נוסח שהממשלה מוכנה להציע בהתחשב
 בדיונים שהיו פה.

היו"ר ש. ארבלי:
בסעיף 2 כאשר דברנו על עיקול מהשכר היתה הצעה שנשאיר את המצב החוקי כפי שהוא ושר העבודה יהיה רשאי לשנות. נשנה הפעם את הסכומים האמורים ונאשר אותם.

היתה הצעה נוספת שצריך לעשות אבחנה בין הכנסה עד 2,400 ל"י ואבחנה אחרת מעל לסכום הזה - זו היתה הצעה של חה"כ דיציאן. ההצעה לא נראתה לנו. ההצעות שהציעו כאן חברי הוועדה חמיד ניתן להעלות אותן מחדש - במידה שלא באים על סיפוקם.

ח. שמעוני:
אני יודע שבחוק ביטוח בריאות כל ההצעות שהועלו ע"י חברי הכנסת הועלו בנוסח הלבן והחברים יכלו להתייחס לזה. אם לא רוצים לעשות בצורה כזאת אז יש יועץ משפטי לוועדה, הועלו כאן כמה רעיונות, שירשמו אותן כדי שיהיו לנו הצעות מול הצעות. על סמך אותן הצעות של חברי הוועדה ינסח היועץ המשפטי שלנו הצעות של חברי הוועדה מול ההצעה של הממשלה. הצעתי הצעה אני רוצה שהנסוח שלי יבוא לוועדה.

היו"ר ש. ארבלי:
במשך כל השנים נהגנו כך שהקונצנזוס שהתקבל בוועדה הוא ~~דבר~~ כנוסח לבן לוועדה. אם יש הצעה נוספת של חבר כנסת שהוא רוצה להעלות אותה, הוא יכול להעלות אותה בכל רגע ואינני צריכה להביא אותה כהצעה נוספת.

ח. שמעוני:
אני רוצה שחברי הוועדה יתייחסו אליה.

היו"ר ש. ארבלי:
אחת חבר כנסת יושב בוועדה והוא יכול להעלות את ההצעה שלו בוועדה. הקונצנזוס שמתקבל בוועדה הוא מובא בנוסח הלבן. אני לא אלך לכתוב 10 הצעות על סעיף אחד.

ח. שמעוני:
יש לנו יועץ משפטי ואני בזה הרגע מגיש את ההצעה. אני מבקש שהיא תונח בפני חברי הוועדה.

היו"ר ש. ארבלי:
בסדר - נניח אותה בפני הוועדה. אם ההצעה לא תתקבל אז אני רוצה להגיש אותה כהסתייגות.

היו"ר ש. ארבלי:
אם יש לך הסתייגות לגבי הקונצנזוס בבקשה תגיש הסתייגות. אני לא אשנה את סדרי העבודה של הוועדה. תמיהה הבאנו על נייר לבן דברים שפחות או יותר מתקבלים על רוב חברי הוועדה.

ח. שמעוני:
מה שסכמת זה רוב? - אנחנו הבענו מספר דיעות - איך זה נקרא רוב? - איך אפשר להתייחס לרוב לפני שהיתה הצבעה?

היו"ר ש. ארבלי:
אני יודעת מהי עמדתם של החברים. זנסחו את ההצעה שלך בנפרד.

ח. שמעוני:
אני רוצה שזה יונח על שולחן הוועדה.

הישיבה ננעלה בשעה 12.30